

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ**

Рўйхатга олинди: № БД-5120300-3.03
2020 йил 29 август

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТЧИЛИГИ ТАРИХИ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар соҳа
Таълим соҳаси: 120000 – Гуманитар фанлар
Таълим йўналиши: 5120300 – Тарих (мамлакатлар ва йўналишлар бўйича)

Тошкент - 2020

Фан/модуль коди UDTB405		Ўқув йили 2023-2024	Семестр 7	ECTS - Кредитлар 5	
Фан/модуль тури Мажбурий		Таълим тили Ўзбек, рус		Ҳафтадаги дарс соатлари 4	
1.	Фаннинг номи		Аудитория машғулотлари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Ўзбекистон давлатчилиги тарихи		60	90	150
2.	I. Фаннинг мазмуни Фанни ўқитишдан мақсад – талабаларда тарих фанини чуқурроқ ўрганишда давлатчилик тараққиёти ва халқаро муносабатлар ўртасидаги боғлиқлик томонларини атрофлича таҳлил этишдан иборат. Фаннинг вазифаси – турли тарихий даврларда ўзбек давлатчилигининг ривожланишида ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий омилларнинг таъсирини очиқ бериш; давлатчилик тараққиёти ва халқаро муносабатлар ўртасидаги боғлиқлик томонларини атрофлича таҳлил этиш; Ўзбекистон ҳудудида мавжуд бўлган давлатларнинг ривожланишидаги асосий тенденцияларни кўрсатиб бериш; ўзбек халқининг ўзига хос маданияти, менталитети, урф-одатлари ва анъаналарининг давлатчилик тариққиётига таъсирини кўриб чиқишдан иборат. II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари) III. Фан таркибига қуйидаги мавзулар кирази: 1-мавзу. Кириш. Давлатчилик тушунчаси ва унинг келиб чиқиши Давлатчилик тушунчаси. Давлатчиликнинг келиб чиқиши тўғрисидаги цивилизациявий ёндашувлар. Давлатлар пайдо бўлишининг ишлаб чиқариш усулига асосланган “Шарқ йўли”, мулкчиликка асосланган “Европача йўли”. Давлатнинг келиб чиқиши тўғрисидаги назариялар. Бошқарув асосларининг шаклланиши ва давлатларнинг ташкил топиши. Қадимги давлатларнинг ривожланиш босқичлари, ижтимоий иқтисодий муносабатлар, бошқарув тизимидаги функциялар; иқтисодий функциялар; ижтимоий функциялар; ҳарбий-сиёсий функциялар; ҳудудий функциялар ва уларнинг фаолиятлари.				

2-мавзу. Ўзбекистонда қадимги давлатчиликнинг турлари ва бошқарув шакли

Ўзбекистон худудида ривож топган илк шаҳар-давлатлар, Ахамонийларнинг чекланмаган подшо ҳокимияти (мутлоқ монархия) Сатрапликларда бошқарув тизими; Александр Македонскийнинг бошқарув фаолияти; юнон-бактрия давлат бошқарув тартиби ва давлат тузими; Довонва Қанғ давлатлари худуди ва бошқарув тизими; Кушон давлати (подшолигида) хўжалик бошқаруви;

3-мавзу. Илк ўрта асрларда давлатчилик ва бошқарув (V-VIII аср ўрталаригача)

Эфталлийлар давлатида ижтимоий-иқтисодий тузум; Турк хоқонлиги ва унинг маъмурий тузилиши, ижтимоий иқтисодий тузumi ва давлат бошқарув тартиблари (Хоқон) эл, улус маҳаллий бошқаруви; туман хоқимликлари, қишлоқ ва шаҳар жамоалари.

4-мавзу. Ривожланган ўрта асрлар давлатчилиги ва бошқаруви

Арабларнинг Ўрта Осиёни истило этиши ва уларнинг Мовароуннаҳрдаги бошқаруви; ижтимоий сиёсий жараёнлар. Ўрта Осиёда ислом динининг тарқалиши ва етакчи мавқега эга бўлиши; маҳаллий бошқарув тартиби. Сомонийлар давлати; ижтимоий-сиёсий жараёнлар; давлат бошқарув тартиби; ҳуқуқий муносабатлар. Қороҳонийлар давлати; маъмурий тузилиши, худуди; давлат бошқаруви тартиблари; ижтимоий – сиёсий тузumi (Хоқон-Қороҳон); ҳуқуқ-тартиботи. Ғазнавийлар ва Салжўқийларнинг бошқарув тизими.

Хоразмшоҳ-ануштегинийлар давлатининг маъмурий тузилиши, бошқарув тартиблари; ижтимоий иқтисодий ҳаёти.

Чигатой улуси-маъмурий тузулиши ва бошқарув тартиблари; ҳарбий-сиёсий ва давлат бошқарувининг қарор топиши, ижтимоий – иқтисодий ҳаёти.

5-мавзу. Амир Темур ва темурийлар даврида Мовароуннаҳр ва Хуросонда давлатчилик ривожи

Амир Темурнинг сиёсий ҳокимиятни қўлга олиши ва марказлашган давлат асосларининг яратилиши. Амир Темур зукко, тажрибали ва сиёсатдон, буюк давлат арбоби. Давлат бошқарувидаги ислохотлар. Амир Темурнинг эл юртни ўз тасарруфи ва итоатида тутиш учун тузган ўн икки «тузуг»и: давлат бошқарувида даргоҳ ва девонлар. Даргоҳ энг олий давлат идораси. Девондаги Вазирлар (биринчиси Вазири аъзам; иккинчиси-ҳарбий вазир; учинчи –турли сабабларга кўра назоратсиз қолган мол-мулклар, сайёҳлар ва зиёратчилар ишлари бўйича мутасадди; тўртинчи-молия вазири; бешинчиси-адлия вазири; олтинчиси-назоратчи, девони мушрифга раҳбарлик қилган; еттинчиси- девони иншо) фаолияти. Маъмурий худудий бошқарув. Давлатни

улусларга бўлиб бошқариш. Саройдаги мансаб ва унвонлар. Диний ва қозихона унвонлари. Ҳарбий мансаблар. Амир Темурнинг ҳарбий ислоҳати ва унинг бугунги кундаги аҳамияти.

6-мавзу. Сўнгги ўрта асрларда ўзбек хонликлари: маъмурий тузилиши ва давлат бошқаруви

Бухоро хонлиги: марказий ва маҳаллий бошқарув тартиблари. Шайбонийлар давлатининг маъмурий тузилиши. Абдуллахон II нинг сиёсат майдонига чиқиши. Бухоро хонлигининг вилоят (улуслар)лари. Бухоро шаҳри ва унга тегишли туманлар бошқаруви. Тобе ҳудудлар. Хонликнинг чегаралари. Ҳарбий соҳа. Суд ишлари ва шариат қонунлари. Қозилик идоралари. Жиноят ва жазо турлари. Аштархонийлар давлат тизими, бошқарув тартиблари. Хон-расман олий ҳокимият бошлиғи. Сарой амалдорларининг амалда марказий бошқарувда тутган ўрни. Марказий бошқарувнинг заифлиги. Балх шаҳрининг марказ сифатидаги аҳамияти. Оталиқнинг мавқеи. Вилоят ҳокимларининг бошқарув тизими. Ҳарбий ва маъмурий амалдорларининг ҳуқуқлари. Дин пешволари ва Жўйбор хожаларининг мавқеи. Манғитлар сулоласи ҳумкронлиги даврида давлат бошқаруви ва маъмурий тизим. Амир – энг олий ҳукмдор. Давлат бошқарувида қушбеги мансабининг аҳамияти. Сарой унвонлари ва мансаблари: ҳарбий амалдорлар, сарой амалдорлари, диний унвон ва мансаблар. Унвонлар ва даражалар.

Хива хонлиги: ҳудуди, маъмурий тузилиши, марказий ва маҳаллий бошқарув тартиблари. Сарой амалдорлари, марказий ва маҳаллий бошқарувдаги ижтимоий табақалар, ҳарбий маъмурий амалдорлар, Кенгаш, иноқ, шайхулислом, девонбеги, ясовулбоши диний унвон ва мансаблар.

Қўқон хонлиги: ҳудуди, давлат тизими, маъмурий тузилиши, марказий ва маҳаллий бошқарув тартиблари. Сарой унвонлари ва мансаблари: олий даражали, ўрта даражали, қуйи даражали. Ҳарбий маъмурий мансаблар ва унвонлар.

7-мавзу. Марказий Осиёда Россия империясининг мустамлака бошқарув тизимининг ўрнатилиши. Туркистон генерал – губернаторлиги бошқаруви.

Россия империяси томонидан Қўқон хонлиги ҳудудларини босиб олиниши. Оренбург генерал- губернаторлиги таркибида Туркистон вилоятининг ташкил этилиши. Россия империясининг Туркистон улкасидаги мустамлака маъмурий бошқарув тизими ва мустамлакачилик сиёсати. Туркистон генерал-губернаторлигини ташкил этилиши. Ва функциялари. Бухоро амирлиги ва Хива хонлигини Россия вассалига айланиши. Қўқон хонлигини тугатилиши. Россия империясининг Туркистондаги мустамлака маъмурий- бошқарув сиёсатининг моҳияти.

Туркистон улкасини бошқариш хусусида 1865-1916 йилларда қабул қилинган қонун лойиҳалари (Низомлар) ва уларнинг мустамлакачилик тизимини мустаҳкамлашдаги аҳамияти.

Туркистон генарал –губернаторлигининг маъмурий бўлиниши ва бошқарув тизими. Ўлка ва вилоят амалдорлари. Уезд ва волост ҳукмдорлари. Мустамлака бошқарув тизимида ҳокимият, полиция ва суд органлари, уларнинг жазолаш функцияларини кенгайтиши.

8-мавзу. Туркистонда совет ҳокимиятининг ўрнатилиши ва мустаҳкамланиши (1917-1924 йиллар).

1917 йил февраль инқилобининг Туркистон ўлкасига таъсири ва большевиклар томонидан қуролли тўнтариш амалга оширилиши. Туркистонда советлар ҳукумронлигини ўрнатилиши. Туркистон мухторияти - миллий демократик давлатчиликнинг дастлабки тажрибаси. Туркистон АССРнинг ташкил этилиши (советларнинг V ўлка съезди) ва бошқарув хусусиятлари. Туркистонда совет бошқарув тизимининг мустаҳкамланиши, ижтимоий-иқтисодий соҳадаги ўзгаришлар. Хива хонлиги ва Бухоро амирлигининг қизил армия томонидан тугатилиши. ХХСР ва БХСРнинг ташкил топиши.

9-мавзу. Ўзбекистон ССРнинг ташкил этилиши ва давлатчиликнинг декларатив характери, маъмурий бошқарув тизимини қарор топиши. (1925-1991 йиллар).

Марказ томонидан Ўрта Осиёда тарихан таркиб топган давлатларини тугатиб, ўрнига янги давлат тузиш ғоясини илгари сурилиши. Миллий – ҳудудий чегараланиш. Ўзбекистон ССРнинг тузилиши. Ўзбекистон ССРнинг СССР таркибига киритилиши. Ўзбекистоннинг ижтимоий-сиёсий ривожланиши ва бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик тузумининг қарор топиши. Партиянинг яқка ҳокимлиги. Ўзбекистон ССРнинг янги Конституциясини қабул қилиниши ва унинг республикада маъмурий-буйруқбозлик тизимини мустаҳкамлашдаги роли. Сиёсий бошқарувнинг хусусиятлари 1978йил янги Конституцияни қабул қилиниши . “Қайта қуриш” сиёсати. “Қайта қуриш” йилларида Ўзбекистон нинг ижтимоий ва иқтисодий ҳаётидаги инқирозли жараёнларнинг янада кескинлашиши.

10-мавзу.Ўзбекистон Республикасини Давлат Мустақиллигига эришиши: миллий давлатчиликнинг такланиши. Ўзбекистонда миллий давлатчиликни демократик тамойиллар асосида қарор топиши.

Мустақиллик тушунчаси. Мустақиллик – ўзбек халқининг азалий орзуси эканлиги. Ўзбекистон Давлат суверенитетининг эълон қилиниши. Мустақил Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти Ислоҳ Каримов томонидан амалга оширилган дастлабки ислоҳотлар Ўзбекистон

мустақиллиги ҳуқуқий асосларининг яратилиши.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва давлат рамзларининг қабул қилиниши. Ўзбекистоннинг ўзига хос истиқлол ва тараққиёт йўли. Тараққиётнинг “Ўзбек модели”. Ўзбекистондаги ислохотларнинг беш тамойили.

Сиёсий ислохотларнинг бошланиши. Миллий давлат тизимининг барпо этилиши, бошқарувда янги усулларнинг шакллантирилиши. Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятининг қарор топиши. Жамиятни эркинлаштиришнинг янги босқичи, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг шакллантирилиши. Демократик сайлов тизимини барпо этилиши ва унинг асосий тамойиллари. Кўппартиявийлик тизимининг шаклланиши ва ривожланиши. Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари кафолатининг яратилиши. Суд ҳокимиятидаги ислохотлар. Икки палатали парламентнинг шаклланиши: қонунчилик палатаси ва Сенат фаолияти. Маҳаллий давлат ҳокимияти тизимидаги ўзгаришлар. “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш” концепциясининг моҳияти.

**11-мавзу. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини
ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича
Ҳаракатлар стратегиясида давлат ва жамият қурилиши тизимини
такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари**

Мустақиллик йиллари амалга оширилган ислохотларнинг янада чуқурлаштириш, миллий давлатчиликни мустаҳкамлаш, жамиятда қонун устуворлигини, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик муҳитини таъминлашга қаратилган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг ишлаб чиқилиши, ҳаётга жорий этилиши ва унинг аҳамияти.

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси ва унда белгиланган устувор йўналишлар:

- Давлат ва жамият қурилиши тизимини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари;
  - давлат ҳокимияти тизимида Олий Мажлиснинг ролини кучайтириш
    - қонун ижодкорлиги фаолиятининг сифатини тубдан яхшилаш
    - давлат ҳаётида сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш
    - “Электрон ҳукумат” тизимини ривожлантириш
    - Қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилишнинг устувор йўналишлари;
  - Иқтисодиётни ривожлантириш ва либераллаштиришнинг устувор йўналишлари;
  - Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишлари;
- Хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш ҳамда чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий ташқи

сиёсат соҳасидаги устувор йўналишлар.

III. Семинар машғулоти бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Семинар машғулотида талабалар Ўзбекистон давлатчилиги фанидан маъруза дарсларида олган назарий билимларини мустаҳкамлаш билан бирга, семинарлар мавзулари бўйича тайёргарлик кўриш жараёнида қўшимча адабиётлар ва тарихий манбалар билан танишиш орқали қўшимча билим оладилар. Натижада уларнинг билим доиралари илмий жиҳатдан асосланган ҳолда кенгайди.

“Ўзбекистон давлатчилиги тарихи” фани бўйича семинар машғулоти тавсия этиладиган мавзулари:

1. Кириш. Давлатчилик тушунчаси ва унинг келиб чиқиши.
2. Бошқарув асосларининг шаклланиши ва давлатларнинг ташкил топиши.
3. Ўзбекистонда қадимги давлатчиликнинг турлари ва бошқарув шакли.
4. Илк ўрта асрларда давлатчилик ва бошқарув (V-VIII аср ўрталаригача)
5. Ривожланган ўрта асрлар давлатчилиги ва бошқаруви.
6. Амир Темур ва темурийлар даврида Моварауннаҳр ва Хуросонда давлатчилик ривож.
7. Сўнгги ўрта асрларда ўзбек хонликлари: маъмурий тузилиши ва давлат бошқаруви.
8. Марказий Осиёда Россия империясининг муштамлака бошқарув тизимининг ўрнатилиши . Туркистон генерал –губернаторлиги бошқарув бюрократик аппарати фаолияти.
9. Туркистон генерал –губернаторлигининг маъмурий бўлиниши ва бошқарув тизими. Муштамлака бошқарув тизимида суд ва полиция органлари функциялари.
10. Туркистонда совет ҳокимиятининг ўрнатилиши ва муштамкланиши (1917-1924 йиллар).
11. Ўзбекистон ССРнинг ташкил этилиши ва давлатчиликнинг декларатив характери, маъмурий бошқарув тизimini қарор топиши. (1925-1991 йиллар).
12. Ўзбекистон Республикасини Давлат Муштақиллигига эришиши: миллий давлатчиликнинг такланиши.
13. Ўзбекистонда миллий давлатчиликни демократик тамойиллар асосида қарортопиши: Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти. Кўппартиявийлик ва парламентаризмнинг ривожланиши.
14. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида давлат ва жамият қурилиши тизimini такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари

Изоҳ: Семинар машғулотлар мультимедиа қурулмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ. Ишчи фан дастурини шакллантириш жараёнида ишчи ўқув режада мазкур машғулот турига ажратилган соат ҳажмига мос ишлар танлаб бажарилади.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълимдан кўзланган мақсад ва вазифалар - бу талабаларда мустақил билим олиш кўникмаларини шакллантиришдан иборат.

Мустақил таълим семинар машғулотларига тайёргарлик кўришдан ташқари фан дастурида кўрсатилмаган, аммо фан бўйича талабанинг билим доирасини кенгайтирувчи кўшимча мавзулар доирасида берилган топшириқларни бажаришни ўз ичига олади.

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. “Авесто” нинг Ўрта Осиё вилоятлари қадимги тарихи, ижтимоий тузуми, иқтисодий ҳаёти ва маънавий маданиятини ўрганишдаги муҳим аҳамияти.
2. Илк давлатлар давридаги иқтисодий ва ижтимоий тузум; аҳолиси ва хўжалик ҳаёти.
3. Ўрта Осиё сатрапликларида бошқарув тизими (Ахмонийлар ҳукмронлиги давридаги).
4. Кушон подшолиги давридаги бошқарув тизими.
5. Турк ҳоқонлиги бошқарув тизими.
6. Араблар ҳукмронлиги давридаги маҳаллий бошқарув тизими.
7. Ануштегин-хоразмшоҳлар давлат бошқаруви.
8. Темурийлар даврида Мовароуннаҳр ва Хуросон бошқарувининг ўзига хос хусусиятлари
9. Бухоро амирлигининг маъмурий бўлиниши ва маҳаллий бошқарув.
10. Хива хонлигида марказий ва маҳаллий бошқарув тизими
11. Кўкон холигининг бошқарув тизими.
12. Россия империясининг Туркистон улкасидаги мустамлака маъмурий бошқарув тизими ва мустамлакачилик сиёсати.
13. Туркистон улкасини бошқариш хусусида 1865-1916 йилларда қабул қилинган қонун лойиҳалари (Низомлар) ва уларнинг мустамлакачилик тизимини мустахкамлашдаги аҳамияти.
14. Мустамлака бошқарув тизимида ҳокимият, полиция ва суд органлари, уларнинг жазолаш функцияларини кенгайтириши.
15. Туркистон АССРнинг ташкил этилиши (советларнинг V ўлка съезди) ва бошқарув хусусиятлари.
16. Миллий – худудий чегараланиш. Ўзбекистон ССРнинг тузилиши.
17. Ўзбекистон Давлат суверенитетининг эълон қилиниши.

	18. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг шакллантирилиши. Демократик сайлов тизимини барпо этилиши ва унинг асосий тамойиллари. 19. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси ва унда белгиланган устувор йўналишлар. Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан рефератлар тайёрлаш ва уни тақдимот қилиш тавсия этилади.
3.	V. Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланадиган компетенциялар) Фанни ўзлаштириш натижасида талаба: • Ўзбекистон давлатчилиги тарихининг асосий босқичлари; Ўзбекистон давлатчилиги тарихининг маълум бир тарихий ҳодисалари билиши ҳамда янги ва энг янги даврда ўзбек давлатчилигини тарихини билиш; ҳар бир даврни ўзига хос хусусиятларини англаш; Ўзбекистоннинг мустақиллика эришиши натижасида миллий давлатчиликни тикланишини тарихий аҳамиятини билиши Россия империяси босқинидан кейинги 1865-1917 йиллардаги давлатчиликни инқирози ва уни сабабларини таҳлил қилиши ва билиши, <i>тасаввур ва билимга эга бўлиши</i>. • Ўзбек давлатчилигининг тарихий илдизлари узок ўтмишга бориб тақалиши, унинг кўп асрлик ривожланишида рўй берган воқеалар ва жараёнлар тўғрисида <i>билиши</i> керак; • Ўқув фани бўйича эгаллаган билимларни илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик фаолиятида қўллаш, давлатчилик тарихининг долзарб масалари бўйича тадқиқот ишларини олиб бориш <i>малака ва кўникмаларига эга бўлиши</i> керак.
4.	VI. Таълим технологиялари ва методлари: • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантиқий фиклаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.
5.	VII. Кредитларни олиш учун талаблар: Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.
6.	Асосий адабиётлар: 1. Абдурахимова Н.А., Эргашев Ф.А. Туркистонда чор мустамлака тизими. –Т.: Академия, 2002.

2. Азамат Зиё. Ўзбек давлатчилиги тарихи: (Энг қадимги даврдан Россия босқинига қадар). Т., Шарқ. 2000.
3. Сагдуллаев А.С., Мавлонов Ў. Ўзбекистонда давлат бошқаруви тарихи. – Т.: Академия, 2006.
4. Ртвеладзе Э.В. История государственности Узбекистана. – Т.: Узбекистан, 2009.
5. Эркаев А. Ўзбекистон йўли. –Тошкент: Маънавият, 2011.
6. Эшов Б.Ж. Ўзбекистонда давлат ва маҳаллий бошқарув тарихи.1-2 китоб. – Т.: Янги аср авлоди, 2019.

Кўшимча адабиётлар:

1. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни катъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Т.1. –Тошкент.: Ўзбекистон. 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Тошкент.: Ўзбекистон. 2017.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. Тошкент.: Ўзбекистон. 2017.
4. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқ. Т.: «Ўзбекистон» 2016.
5. Мирзиёев Ш.М. Конституция – основа нашей свободной и благополучной жизни, дальнейшего развития и процветания страны. Доклад на торжественном собрании посвященном 25-й годовщине принятия Конституции Республики Узбекистан. 7 декабря 2017. – Т.: Узбекистан. Послание Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева Олий Мажлису. 28.12.2017. – Т.: Узбекистон, 2018.
6. Мирзиёев Ш.М. Уверенно продолжим путь национального развития на новом этапе. – Т.: ИПТД Узбекистан, 2018.
7. Мирзиёев Ш.М. Всестороннее развитое поколение основа великого будущего, созидательный труд народа – основа благополучной жизни, дружба и сторудничество гарантия процветания. Доклад посвященный 26-ой годовщине Конституции Республики Узбекистан. 7.12.2018. www.press-servise.uz.
8. Мирзиёев Ш.М. Послание Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева Олий Мажлису. 28.12.2018 www.press-servise.uz.
9. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. - Тошкент: Ўзбекистон, 1996. Т. 1.
10. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. – Тошкент: Шарқ, 1998.
11. Аминов А. Экономические и политические последствие присоединения Средней Азии к России. - Т., 1966.

12. Ахмедов Б.А. Ўзбекистон халқлари тарихи манбалари.-Т., Ўқитувчи, 1991.
13. Ахмедов.Б.А. Тарихдан сабоқлар. Т, «Ўқитувчи», 1994.
14. Ахмаджонов М. Россия империяси Марказий Осиёда. –Т., 2003.
15. Абдуллаев К. Тетрадрахма Антиоха I из Хаприна (Джам) // Нумизматика Центральной Азии. – Ташкент, 2000. Вып. 5. – С. 11-13.
16. Абдураззоқ Самарқандий. Матла ус-саъдайн ва мажмуа ул баҳрайн. Т. «Фан», 2008.
17. Абдурахмон Толе. Абулфайзхон тарихи. Т., “Фан”, 1959.
18. Абу Бакр ибн Жафар Наршахий. Бухоро тарихи Т., «Камалак», 1995.
19. Абу Джафар Мухаммад ат-Табарий История ат-Табарий Т., «Фан», 1987.
20. Абу Наср Фаробий. Фозил одамлар шаҳри.-Т.: 1993.
21. Абу Райхон Беруний қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. Танланма асарлар I жилд, Т., «Фан», 1968.
22. Абулғози. Шажараи турк. Т., “Чўлпон”, 1990.
23. Абу-л-Фазл Байхаки. История Масъуда (1030-1041). Пер. с перс. А.К.Андерса.-Т., 1962.
24. Авесто / Асқар Махкам таржимаси. – Тошкент: Шарқ, 2001. – 383 б.
25. Агаджанов С.А. Государство Сельжукидов и Средняя Азия. (XI-XII в.в.)-М.; 1991.
26. Агаджанов С.А. Очерки истории огузов и туркмен Средней Азии XI-XIII в.в. 1969.
27. Адылов Ш. Эфталиты и Западный Согд // Археология, история и культура Средней Азии: Тезисы докладов международной конференции. – Тошкент: Б.и., 2002. – С. 21-23.
28. Асқаров А. Ўзбек халқининг этногенези ва этник тарихи. Т., 2007.
29. Асқаров А. Энг қадимги шаҳар. Т., 2001.
30. Биккерман Е. Государство Селевкидов. М., 1986.
31. Бичурин Н.Я. Собрание сведений о народах обитавших в Средней Азии в древние времена. М-Л., 1950-1953.
32. Бобобеков Х.Н. Қўқон тарихи. Т., 1996.
33. Бобобеков Х.Н. Народные движения в Кокандском ханстве и их социально-экономические и политические предпосылки (XVIII-XIX вв.). Т., 1990.
34. Бунёдов З.М. Ануштегин-Хоразмшоҳлар давлати.-Т.: 1998.
35. Буниятов З.М. Военная организация государство Хорезмшахов Ануштегинидов(1097-1231). Изв.АН.Аз. История философии и право.
36. Бўриев О. Хоразмшоҳлар-Темурийлар.-Т.: 1999.
37. Бўриев О. Темурийлар даври ёзма манбаларида Марказий Осиё.-Т.: 1997.
38. Буряков Ю.Ф. Генезис и этапы развития городской культуры Ташкентского оазиса. – Ташкент: 1982. – 211 с.
39. Гаффоров Ш.С. Тарих ва тақдир: Россия империясидан Туркистонга

- кўчирилганлар.-Т., 2006.
40. Геродот История. В девяти книгах. М.; 2004.
  41. Гумилев Л.Н. Қадимги турклар.-Т., 2007.
  42. Дадабоев Ҳ. Амир Темурнинг харбий маҳорати.-Т.:1996.
  43. Драйзен И.Г. История эллинизма. М., Типо-литография В.Ф.Рихтера. 1891.
  44. Ёрматов И. Илоқ тарихи. Т., 2005.
  45. Жабборов И. Буюк Хоразмшоҳлар давлати.-Т.: 1999.
  46. Жураев С. Гражданское общество: теория и практика. – Т., 2003.
  47. Замонов А.Т. Бухоро хонлигининг харбий бошқарви ва кўшин тузилиши (Шайбонийлар сулоласи даври). Т.: “Баёз”, 2018.
  48. Замонов А., Тўхтабеков К. Бухоро хонлигида сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий жараёнлар (Шайбонийлар сулоласи даври). Т.: “Тафаккур”, 2018.
  49. Заҳириддин Муҳаммад Бобур. Бобурнома. Т., 1964.
  50. Зуев А.Е. Западнотюркский каганат.//История Казахской ССР.Т.1. Алма-Ата, 1977.
  51. Ибн ал-Асир. Ал-Комил фи-т-аърих. – Тошкент, Ўзбекистон. 2006.
  52. Ибн Арабшоҳ. «Амир Темур тарихи». Т. «Меҳнат» 1992.
  53. История Узбекистана. – Т.: Фан, 2012.
  54. Караев О. История караханидского каганата. - Фрунзе,1983.
  55. Қадимги тарихчилар Ўрта Осиё ҳақида: терма парчалар/ Тузувчи ва тарж. Зоҳир Аълам. – Т., 2008
  56. Қуръони Карим. Т., «Ёзувчи», 1992.
  57. Махмудов Т. «Авесто» ҳақида. Т. «Шарқ», 2000.
  58. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунчалар ва атамалар. –Тошкент: Янги аср авлоди, 2002.
  59. Мирзо Улуғбек. Тўрт улус тарихи. Т., 1994.
  60. Мўминов.И. Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли. Т. «Фан», 1968.
  61. Муҳаммаджонов А. Темур ва темурийлар салтанати.-Т.: 1994.
  62. Муҳаммадиёр ибн Араб Қатаған. Мусаххир ал-билод. / Форс тилидан таржима, изоҳлар муаллифлари И. Бекжонов, Д. Сангирова. – Тошкент, Янги аср авлоди. 2009.
  63. Насавий. Сийрат ас-Султон Жалолиддин Мангбурни.-Т.: 1999.
  64. Негматов Н. Государство Саманидов. Душанбе. 1977.
  65. Низомиддин Шомий. Зафарнома. Т. «Ўзбекистон», 1996.
  66. Низомулмулк. Сиёсатнома. Т., «Адолат», 1997.
  67. Пардаев А. Давлат ва давлатчилик ғояси. – Тошкент, Фан, 2007.
  68. Рахмонов Н. Турк хоқонлиги. Т., 1993.
  69. Ртвеладзе Э.В., Саидов А.Х., Абдуллаев Е.В. Қадимги Ўзбекистон цивилизацияси: давлатчилик ва ҳуқуқ тарихидан лавҳалар. Т., 2001.
  70. Сағдуллаев А.С. Қадимги Ўзбекистон илк ёзма манбаларда. Т., 1996.
  71. Сағдуллаев ва бошқалар. Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият

	тараққиёти. – Т.: Академия, 2000. 72.Темур тузуклари.-Т.: 1991, 1996. 73.Ўзбекистон тарихи (1917-1991 йиллар). 1-3-том. Масъул муҳаррирлар: Р. Абдуллаев, Қ. Ражабов, М. Раҳимов.-Тошкент: Ўзбекистон, 2019. 74.Ўзбекистоннинг янги тарихи. 1, 2, 3-китоблар. –Т.: Шарқ, 2000. 75.Шайдуллаев Ш.Б. Северная Бактрия в эпоху раннего железного века. Т., 2000. 76.Шарафиддин Али Яздий. «Зафарнома». Т. «Шарқ». 1997. 77.Шониёзов К. Қанғ давлати ва қанғлилар. Т., 1990. 78.Шофман А.С. Распад империи Александра Македонского. Казань. 1984. 79.Юсуф Хос Хожиб. Қутадғу билиг.-Т., Юлдузча, 1990. 80.Ҳофиз Таниш Бухорий. Абдулланом. I-II жилд. Т., “Шарқ”, 1999-2000. Ахборот манбаалари: 1. www.ziyonet.uz. 2. www.edu.uz. 3. www.google.uz. 4. www.fvat.uz. 5. www.mirknig.ru. 6. www.turklib.ru 7. www.twirpx.ru
7.	Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услугий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2020 йил 29 августдаги 4-сонли баённомаси билан маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил 29 августдаги 452 - сонли буйруғи билан маъқулланган фан дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.
8.	Фан/модуль учун масъуллар: А.Б. Холикулов – ЎзМУ, “Ўзбекистон тарихи” кафедраси мудири, т.ф.н. А.Т. Замонов – ЎзМУ “Ўзбекистон тарихи” кафедраси доц., т.ф.д.
9.	Такризчилар: Г.А. Агзамова – ЎзРФА Тарих институти етакчи илмий ходими, т.ф.д., проф. Х.Э. Юнусова - ЎзМУ, “Ўзбекистон тарихи” кафедраси профессори, т.ф.д.